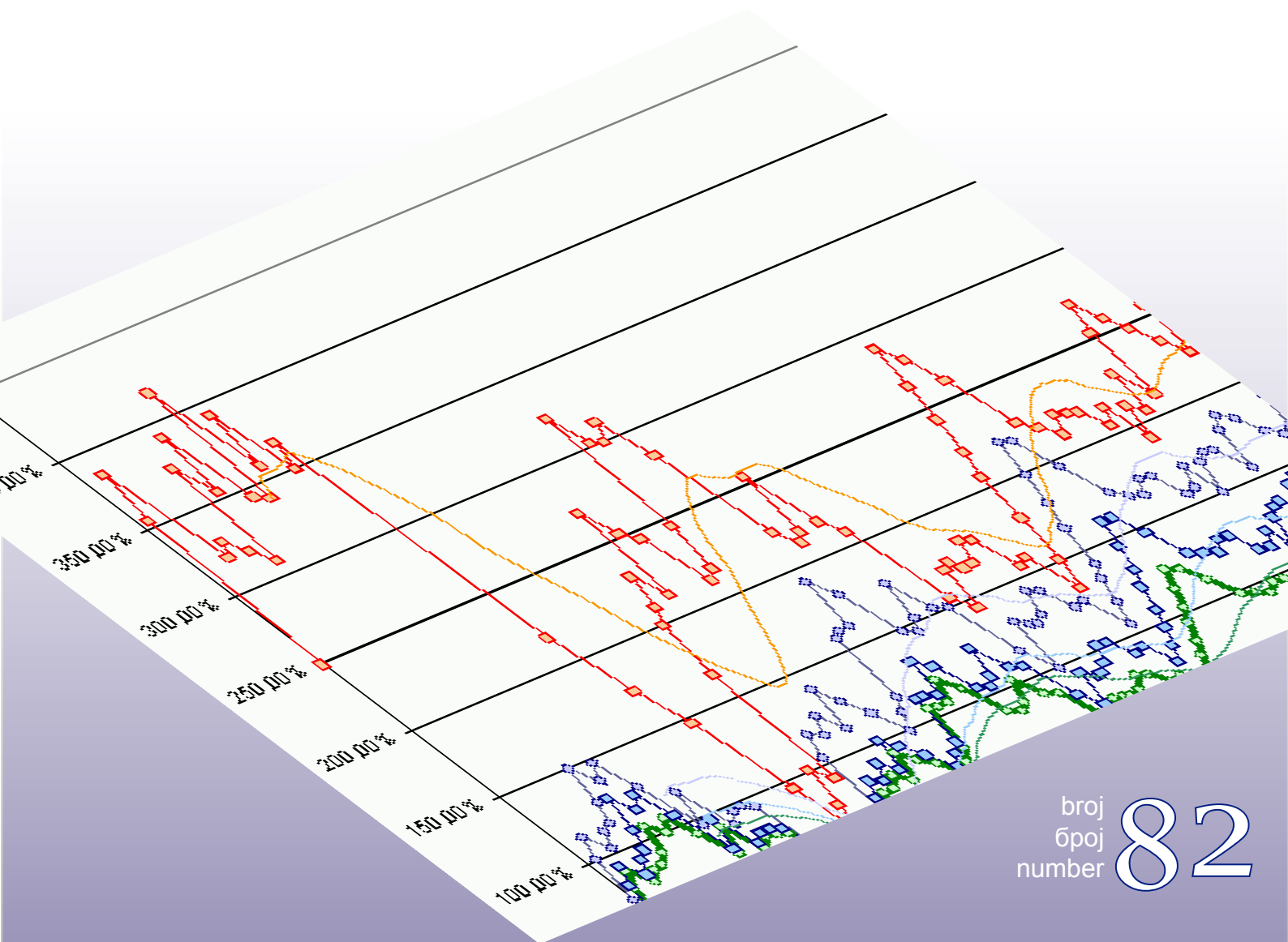




Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

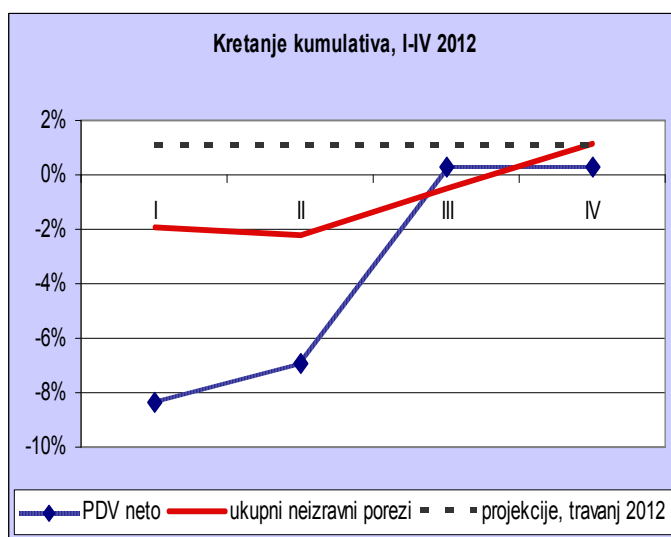
# *Oma Bilten*



broj  
број  
number **82**

## Uz ovaj broj

Prema preliminarnom izvještaju UNO po vrstama prihoda u mjesecu travnju naplaćeno je više bruto prihoda za 3,74%, ali su istodobno smanjene isplate povrata za 8,37%. To je donijelo mjesečni rast od 5,97% u odnosu na travan 2011. Nakon lošije naplate u prvom kvartalu rast prihoda u travnju je doveo do konsolidacije kumulativne naplate na razini četiri mjeseca. Za četiri mjeseca 2012. naplaćeno je, po odbitku povrata, 1,493 mlrd KM neizravnih poreza, što je za 1,24% više nego u istom razdoblju 2011.g. U ovaj postotak je uključeno je i cca 15,7 mil KM naplaćenih prihoda koji su ostali neusklađeni nakon usklađivanja uplata na JR sa podnesenim prijavama/deklaracijama u modulima IT sustava UNO. Travanj 2012. je donio ogroman rast prihoda od trošarina na uvozne cigarete od 81% i domaće derivate nafte of 94%, što je povuklo i rast ukupnih prihoda od trošarina u travnju od cca 31%.



Nominalno u prva četiri mjeseca najveći porast naplate je zabilježen kod trošarina (30 mil KM) i skromnije kod PDV-a. Međutim, padom prihoda od carina pozitivni nominalni efekti su svedeni na cca 17 mil KM. Kumulativni rast prihoda u razdoblju siječanj - travanj 2012 je neznatno premašio posljednje godišnje projekcije prihoda od neizravnih poreza iz travnja 2012.g (Grafikon lijevo). Kretanje naplate prihoda od neizravnih poreza u prva četiri mjeseca ukazuju na potrebu restriktivnijeg pristupa izradi proračuna za 2013.g. U sklopu procesa pripreme Dokumenta okvirnog proračuna Odjeljenje je dužno da u skladu sa obvezama iz Zakona o finansiranju institucija BiH izradi projekcije prihoda od

neizravnih poreza. U ovom broju donosimo kratak prikaz posljednjih projekcija prihoda od neizravnih poreza za razdoblje 2013-2015. U nastavku dajemo i prikaz europskog prava i prakse u području politike diferenciranog oporezivanja energenata za poljoprivredu i *cost-benefit* analizu primjene poreznih i proračunskih instrumenata za realizaciju poticaja u poljoprivredi BiH.

dr.sc. Dinka Antić  
šef Odjeljenja

### Sadržaj:

|   |    |
|---|----|
| Projekcije prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2012-2015.g., travanj 2012                                      | 2  |
| Kretanje uvoza kao i prihoda od akciza na pivo i cigarete sa naglaskom na razdoblje siječanj - travanj 2012. godine | 5  |
| Diferencirano oprezivanje energenata u EU   | 10 |
| Konsolidirani izvještaji: JR, Institucije BiH, entiteti   | 15 |
| Konsolidirani izvještaji: Županije  | 16 |

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT suradnik  
lektor : Darija Tošić, prof. anglistike

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba  
Sarajevo:Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

## Projekcije prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2012-2015.g., travanj 2012

(pripremila: Aleksandra Regoje, makroekonomista u Odjeljenju)

Protekle godine ostvaren je rast prihoda od neizravnih poreza od 4,04%. Glavni generator rasta bila je politika usklađivanja trošarina na cigarete sa minimalnom ukupnom trošarinom propisanom Zakonom o trošarinama iz 2009.g. Nepovoljna kretanja u ekonomiji i potrošnji kao i vremenske nepogode u mjesecu veljači ugrozili su naplatu prihoda na početku 2012. godine, dok podaci za ožujak i travanj ukazuju na oporavak u naplati. Do konca 2012. godine predviđa se rast prihoda od neizravnih poreza od 1,1%, dok je u 2013, 2014. i 2015. godini planiran rast od 3,4%, 4,4% i 4,1% respektivno. U nastavku su obrazložene osnovne postavke projekcija, projekcije po vrstama prihoda, kao i rizici njihovog ostvarenja.

### Osnovne postavke

Projekcije prihoda od neizravnih poreza bazirane su na sljedećim postavkama:

- prognozama makroekonomskih pokazatelja izrađenim od strane Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuto razdoblje,
- daljoj primjeni Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u skladu sa dinamikom smanjenja i ukidanja carina na uvoz dobara podrijetlom iz EU,
- primjeni čl. 21 Zakona o trošarinama, koji podrazumijeva kontinuirano usklađivanje stopa trošarina u BiH sa minimalnim standardima u EU.

Projekcije uključuju efekte povećanja posebne trošarine na duhan u 2013. godini sa 0,60 na 0,75 KM po pakiranju, kao i planiranog kontinuiranog povećanja iste u svakoj narednoj godini za 0,15 KM po pakiranju cigareta.

Pored tekućih i historijskih trendova naplate, projekcije prihoda od neizravnih poreza uzimaju u obzir i druge mnogobrojne inpute, kao što su makroekonomske projekcije, preferencije potrošača, politike kompanija, te najave izmjene politika.

| Vrsta prihoda - neto          | 2011    | 2012    | 2013    | 2014    | 2015    | 2012   | 2013  | 2014 | 2015 |
|-------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|--------|-------|------|------|
| <b>PDV</b>                    | 3.147,4 | 3.173,4 | 3.276,6 | 3.395,5 | 3.520,7 | 0,8%   | 3,3%  | 3,6% | 3,7% |
| <b>Trošarine</b>              | 1.262,7 | 1.345,2 | 1.426,7 | 1.509,9 | 1.574,2 | 6,5%   | 6,1%  | 5,8% | 4,3% |
| <b>Carine</b>                 | 274,1   | 216,2   | 198,4   | 217,5   | 239,0   | -21,1% | -8,2% | 9,6% | 9,9% |
| <b>Putarina</b>               | 289,5   | 292,3   | 295,7   | 303,0   | 312,8   | 1,0%   | 1,2%  | 2,5% | 3,3% |
| <b>Ostalo</b>                 | 23,1    | 25,1    | 25,8    | 26,6    | 27,4    | 8,9%   | 3,0%  | 3,0% | 3,0% |
| <b>UKUPNO</b>                 | 4.996,8 | 5.052,1 | 5.223,2 | 5.452,5 | 5.674,1 | 1,1%   | 3,4%  | 4,4% | 4,1% |
| <b>Putarina (0,10 KM/l)</b>   | -116,9  | -116,9  | -118,3  | -121,2  | -125,1  | 0,0%   | 1,2%  | 2,5% | 3,3% |
| <b>SREDSTVA ZA RASPODJELU</b> | 4.879,9 | 4.935,2 | 5.104,9 | 5.331,3 | 5.549,0 | 1,1%   | 3,4%  | 4,4% | 4,1% |

Tabela 1. Projekcije prihoda od neizravnih poreza, 2012-2015

## *Projekcije po vrstama prihoda*

### *PDV*

U 2012. godini očekuje se neto naplata prihoda od PDV-a u iznosu od 3173,4 mil KM, što je za 0,8% više nego u prethodnoj godini. Na osnovu projektiranog kretanja makroekonomskih pokazatelja u narednom trogodišnjem razdoblju očekuje se rast neto prihoda od PDV-a po stopama 3,3%, 3,6% i 3,7%.

### *Carine*

Na početku 2012. godine nastavljen je trend pada prihoda od carina iz prethodnih godina. Razlog negativnog trenda je primjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) sa EU od polovice 2008. godine. S obzirom da su carine na većinu uvezenih proizvoda podrijetlom iz EU već značajno smanjene, efekti primjene SSP u 2011.g. na prihode od carina nisu bili toliko značajni kao što su bili prvim godinama primjene Sporazuma. Drugi razlog smanjenja ovih prihoda je ukidanje naplate 1% carinske evidencije od listopada 2011. Uzimajući u obzir izmjene politika, tekuće trendove kao i projektirane stope rasta uvoza, u 2012. i 2013. godini očekuje se pad ovih prihoda od 21,1% i 8,2%, dok se u 2014. i 2015. godini, nakon dužeg vremenskog razdoblja, ponovo očekuje rast ovih prihoda (9,6% i 9,9% respektivno).

### *Trošarine i putarina*

Trend rasta trošarina na duhanske proizvode proizilazi iz kontinuiranog povećanja posebne trošarine, koje se implementira od 1.7.2009. godine, sa godišnjim rastom opterećenja od 0,15 KM po pakiranju cigareta. Zbog činjenice da u tekućoj recesiji najvažniji generator dodatnih prihoda od neizravnih poreza postaju prihodi od trošarina na cigarete, projekcije u ovom segmentu dobijaju sve više na značaju. Politika trošarina na cigarete i projekcije ovih prihoda biće detaljno obrazložene u narednom broju biltena.

Projekcije prihoda od trošarina na ostale proizvode bazirane su na DEP-ovim projekcijama makroekonomskih pokazatelja, prvenstveno realnog rasta potrošnje i bruto društvenog proizvoda. Od usvajanja novog Zakona o trošarinama prihodi od trošarina na derivate nafte pokazuju nepovoljna kretanja, uzrokovana, prvenstveno, politikom diferenciranog oporezivanja s obzirom na vrstu derivata i njihovu uporabu. Pored makroekonomskih pokazatelja projekcije trošarina na naftu uzimaju u obzir i trendove u promjeni strukture potrošnje derivata, koje su nastale kao rezultat diferencirane trošarinske politike, u korist onih koji su manje oporezovani trošarinom (dizel, lož-ulje), odnosno u korist derivata na koje se ne plaća putarina ili se može ostvariti povrat trošarine (lož-ulje).

Politika diferenciranja trošarina na derivate nafte odrazila se i na kretanje naplate prihoda od putarine. U četvrtom kvartalu 2010. godine ostvaren je pad prihoda od putarine, a negativan trend je nastavljen u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, prvenstveno kao rezultat porasta količina derivata koja su oslobođena plaćanja putarine i promjena u strukturi potrošnje derivata nafte u korist uporabe lož-ulja kao pogonskog goriva. Očekuje se da će do konca 2012. godine biti naplaćeno 292,3 mil KM neto prihoda od putarine. Sukladno makroekonomskim prognozama DEP-a, u 2013, 2014. i 2015. godini projektiran je rast ovih prihoda po stopama 1,2%, 2,5% i 3,3% respektivno.

### *Rizici po projekcije*

S obzirom na osnovne postavke projekcija neizravnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu ostvarenje projektirane razine prihoda od neizravnih poreza u razdoblju 2012-2015 je podložno sljedećim rizicima:

- (i) Odstupanje makroekonomskih pokazatelja od projektiranih vrijednosti (DEP);
- (ii) Eventualne izmjene politika u području neizravnih poreza;
- (iii) Povećani rizik od nelegalne proizvodnje cigareta i krijumčarenja zbog kontinuiranog povećanja stope posebne trošarine.

Pored navedenih rizika potrebno je navesti i sljedeća dva faktora koji mogu utjecati na naplatu prihoda u 2012.g. i narednim godinama:

- (i) Rast cijena nafte na svjetskom tržištu, budući da po automatizmu dovode do rasta cijena inputa, a time i prodajnih cijena većine dobara i usluga, u normalnim okolnostima doveo bi do rasta prihoda od poreza na potrošnju. Međutim, u vrijeme recesije kada raste nezaposlenost, a dohoci su ograničeni ili se smanjuju, rast cijena nafte može dodatno ugroziti poslovanje gospodarskih subjekata i standard građana, dajući poticaje za rast šverca, sive ekonomije i stvarajući prostor za poreznu evaziju i gubitak prihoda od neizravnih poreza. Uz postojeću politiku diferenciranih trošarina na derivate nafte, može predstavljati i snažan poticaj za prijevare u sustavu trošarina, dovodeći do gubitka prihoda od trošarina na derivate i PDV-a;
- (ii) Ulazak Hrvatske u EU bi trebao donijeti rast prihoda od carina, PDV-a i *ad valorem* trošarina na uvoz dobara koje su trenutačno pod bescarinskim aranžmanom CEFTA sporazuma. Isto tako, mogući ishod uvođenja carina na određene artikle iz Hrvatske je pojava supstitucije uvoza iz Hrvatske sa bescarinskim uvozom iz preostalih članica CEFTA, što bi neutraliziralo ili značajno smanjilo očekivani pozitivni efekat vraćanja carina na određena dobra podrijetlom iz Hrvatske. Konačno, najava mogućnosti da Hrvatska i nakon 1.7.2013. zadrži status u CEFTA bi značila *status quo* u pogledu prihoda, ali bi možda otvorila i druga pitanja u vezi položaja ostalih članica EU u razmjeni sa BiH. S obzirom na sve navedene nepoznanice u ovom trenutku nije moguće utvrditi pravac efekata ulaska Hrvatske u EU na naplatu prihoda od neizravnih poreza (povećanje/*status quo*/smanjenje), a time ni preciznije kvantificirati njihov iznos.

## Kretanje uvoza kao i prihoda od trošarina na pivo i cigarete sa naglaskom na razdoblje siječanj - travanj 2012. godine

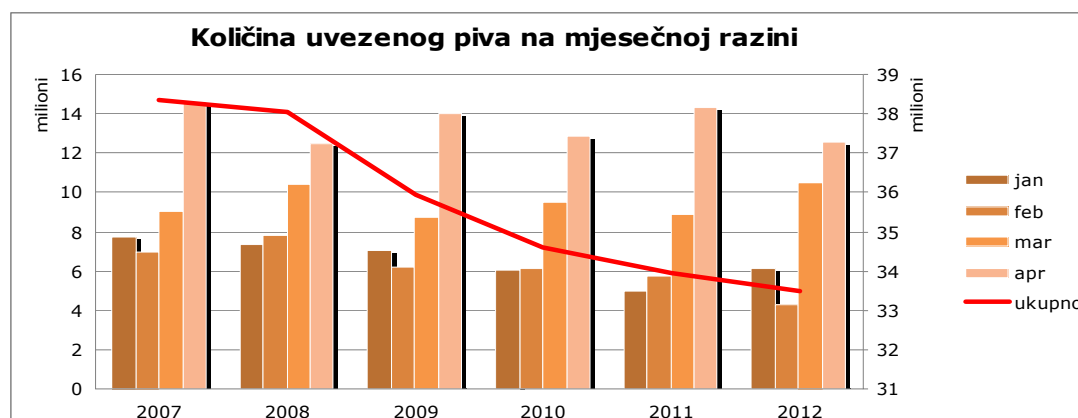
(Autor: Aleksandar Eskić, makroekonomista u Odjeljenju)

### Uvod

Osnovni cilj analize koja slijedi je da omogući uvid u kretanje nekih od osnovnih veličina koje se odnose na pivo i cigarete. Vremenski obuhvat, kod obje vrste roba, odnosi se na razdoblje od 2007. do 2012. godine. S obzirom da se trenutno najaktualniji dostupni podaci odnose na mjesec travanj 2012. godine, kao i usljed ispoljenog snažnog sezonskog utjecaja potrošnje ove robe<sup>1</sup>, izvršena su određena prilagođavanja vremenskih serija kako bi rezultati analize bili uporedivi. Drugim riječima, u analizi su korišteni isključivo podaci za prva četiri mjeseca date godine. Na ovaj način su postignuti ciljevi u smislu da analiza bude aktualna i analizirane veličine uporedive. Što se tiče podataka koji se odnose na pivo, bitno je napomenuti da je uvoz izražen u milijunima kilograma, dok je vrijednost izražena u milijunima KM. Kod cigareta količina je izražena brojem povučениh trošarinskih markica koje obveznici redovno povlače tijekom godine i dužni su da ih nalijepe na svako pakovanje koje sadrži cigarete, bez obzira na veličinu.

### Kretanje osnovnih veličina na tržištu piva

Kada se govori o pivu, tu se prvenstveno misli na uvoz piva u smislu količine i vrijednosti piva, kao i odnos uvezene količine piva i piva proizvedenog u zemlji<sup>2</sup>.



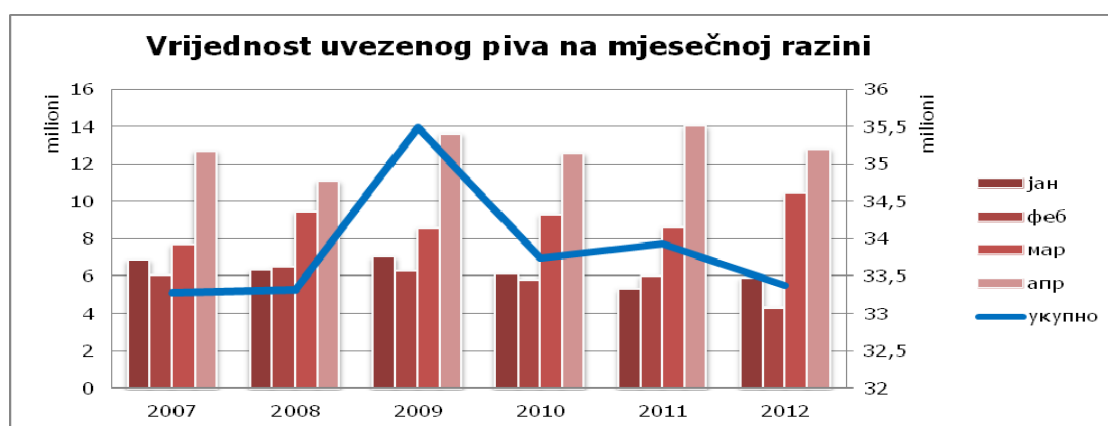
Grafikon 1.

U prvom dijelu analize korišteni su raspoloživi podaci Uprave za neizravno oporezivanje BiH i to oni koji su evidentirani na sljedećim tarifnim brojevima: 2203 00 01 00, 2203 00 09 00 i 2203 00 10 00. Ono što je zajedničko za robe koje se svrstavaju pod ova tri tarifna broja je pivo dobiveno od slada. Ukupna količina uvezenog piva za prva četiri mjeseca po odabranim godinama prikazana je crvenom linijom (desna skala) i primjetan je negativan trend tijekom cijelog analiziranog razdoblja. Na mjesečnoj razini, tijekom mjeseca veljače i travanja 2012. godine došlo je do najsnažnijeg pada i oni bilježe historijski minimum. Isto tako može se primijetiti da je historijski maksimum za prva četiri mjeseca dostignut početkom analiziranog razdoblja tj. 2007. godine. Od tada ukupna količina konstantno opada, mada nešto sporije u posljednje tri godine. Što se tiče

<sup>1</sup> Vidi više u biltenu broj 80 – Ispoljeni trendovi ključnih veličina na tržištu piva za razdoblje 2007 - 2011

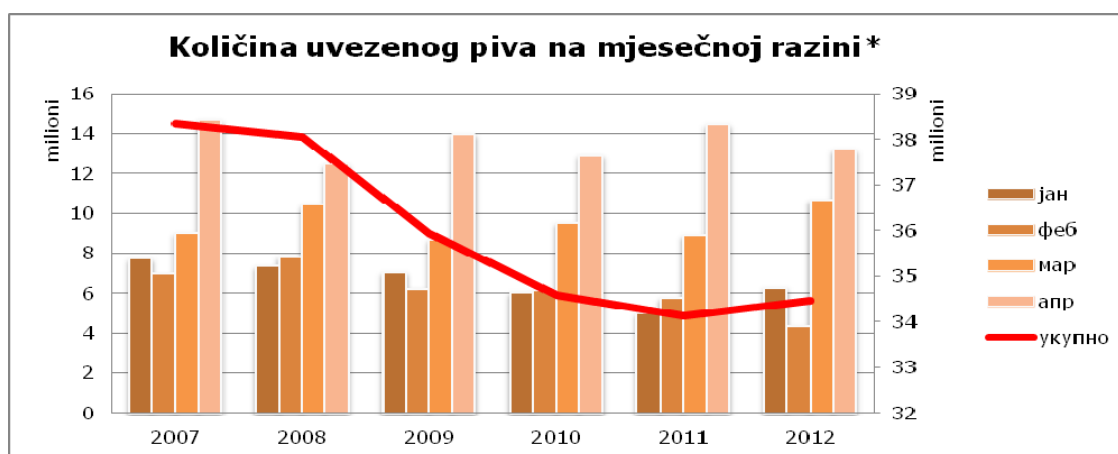
<sup>2</sup> Do ovog pokazatelja se jednostavno dolazi obzirom da se, prema aktualnom Zakonu o trošarinama BiH, trošarinska obveza na pivo računa u apsolutnom iznosu od 0,20 KM po litri piva.

vrijednosti uvezenog piva (grafikon 2) primjetne su značajnije oscilacije tijekom promatranog razdoblja. Ukupna vrijednost uvezenog piva za prva četiri mjeseca dostiže svoj maksimum u 2009. godini što predstavlja porast od 6,5% u odnosu na prethodne dvije godine. Ova pojava je značajnija posebno ako se ima u vidu da je u istom razdoblju došlo do pada količine uvezenog piva (grafikon 1). Potom, iako je količina uvezenog piva na kraju promatranog razdoblja drastično pala u odnosu na 2007. godinu, vrijednost uvezenog piva dostiže razinu upravo iz 2007. godine (pad od 6% u odnosu na 2009. godinu) što vodi zaključku da je jedinična cijena uvezenog piva znatno porasla.



Grafikon 2.

Stvari drugačije izgledaju ukoliko se u analizu uključe piva s dodacima<sup>3</sup> tj. pića koja se evidentiraju prilikom uvoza pod tarifnim brojem 2206 00 39 009. Poznato je da su se ova pića, koja porezno tretiramo kao piva, pojavila prije nekoliko godina i da je njihov udio sve značajniji u ukupnom tržištu piva.



Grafikon 3.

Tako imamo da ukupna količina uvezenog piva za prva četiri mjeseca dostiže svoj minimum u 2011. godini (pad od preko 11% u odnosu na 2007. godinu), dok u 2012. godini bilježi blagi oporavak (rast od 1% u odnosu na prethodnu godinu). Pojava ovih vrsta piva i njihov rastući utjecaj se reflektirao i na ukupnu vrijednost uvezenog piva tim prije što je jedinična vrijednost ovih vrsta piva znatno viša od piva dobivenog od slada. Manifestacija svega gore navedenog se

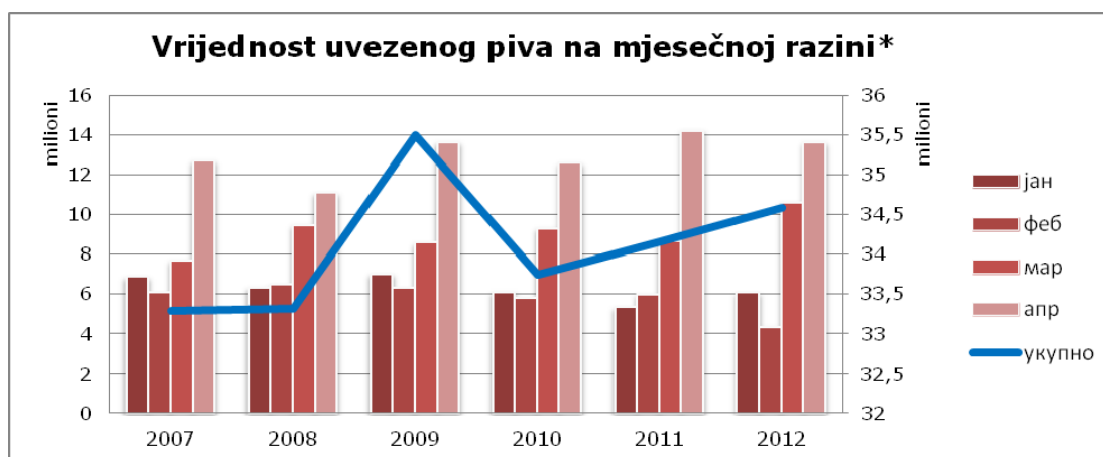
<sup>3</sup> Pravilnik o pivu, Službeni glasnik BiH (77/10) – pivo s dodacima – mješavina piva s voćnim prerađevinama, voćnim sokovima, prirodnim aromama, alkoholnim i osvježavajućim bezalkoholnim pićima i vitaminima.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel: +387 33 279 553, Fax: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

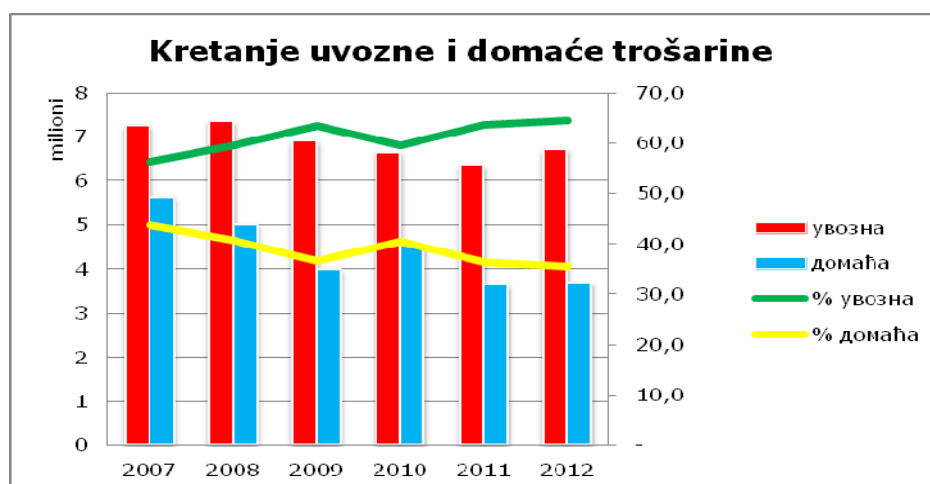


jasno vidi na grafikonu 4. Ukupna vrijednost uvezenog piva, nakon blagog oporavka u 2011. godini, nastavlja da raste i u 2012. godini. Iako je udio piva s dodacima dosta skromniji u količinskom smislu, njihov utjecaj na povećanu vrijednost je mnogo značajniji. Drugim riječima, ukoliko se iz analize apstrahuju piva s dodacima, ukupna vrijednost uvezenog piva u 2012. godini je pala za 1,5% u odnosu na prethodnu godinu. Naime, ukoliko se u analizu uključe piva s dodacima, može se zaključiti da je vrijednost uvezenog piva u 2012. godini porasla za 1,3% u odnosu na prethodnu godinu.



Grafikon 4.

Na grafikonu 5 je prikazano kretanje prihoda od trošarina na pivo tijekom prvih četiri mjeseca za razdoblje 2007 – 2012. godina. Na lijevoj skali se vidi visina prikupljenih prihoda od trošarina na pivo; trošarina na uvezeno pivo i trošarina na domaće pivo. Vidimo da ukupno prikupljena trošarina dostiže svoj minimum u 2011. godini (pad od 22% u odnosu na 2007. godinu).



Grafikon 5.

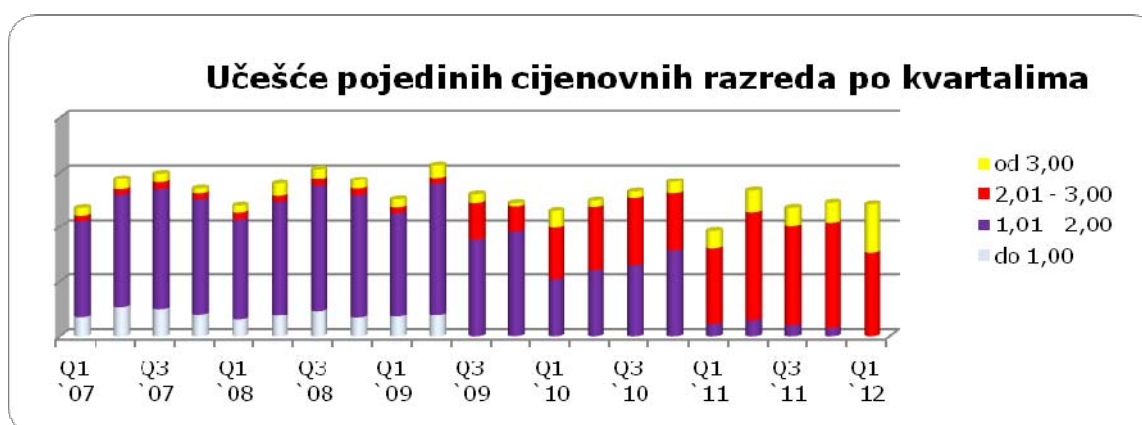
Promatrano po vrstama prihoda od trošarina, ovom snažnom padu prikupljene trošarine u 2011. godini je mnogo veći doprinos dao drastičan pad domaće trošarine (od preko 35%), dok je prikupljena trošarina od uvezenog piva pala za 12%. Tržište piva u prvih četiri mjeseca tekuće godine je zabilježilo rast od 4% u odnosu na prethodnu godinu pa su u istoj mjeri i prihodi od trošarina na pivo porasli. Porast ukupno prikupljene trošarinske obveze je ostvaren prvenstveno zahvaljujući snažnom rastu uvezenog piva od skoro 6%.



## Kretanje osnovnih veličina na tržištu cigareta

Sada je već potpuno evidentno da je nova politika oporezivanja cigareta sadržana u Zakonu o trošarinama BiH izazvala snažne promjene. Magnituda tih promjena se može promatrati sa tri aspekta; proizvođača (poreznih obveznika), potrošača i države (fiskusa). Od polovice 2009. godine kada je stupio na snagu novi Zakon o trošarinama BiH, proizvođači konstantno nastoje da održe ili uvećaju svoj udio na opadajućem tržištu cigareta<sup>4</sup> prilagođavajući asortiman proizvoda ciljanim tržišnim segmentima shodno svojim mogućnostima. Istovremeno se vrši prekompozicija cijelog distributivnog lanca i sustava nagrađivanja svakog od sudionika u njemu. Utjecaj konkurencije je ogroman i zato aktivnosti svakog obveznika dobrim dijelom ovise od postojećih ili anticipiranih poteza glavnih konkurenata. Isto tako, rastuća uloga obvezujuće globalne politike zaštite zdravlja koja se manifestira brojnim konkretnim zadacima izaziva dodatne troškove i napore na strani duhanske industrije.

Tržište cigareta BiH karakterizira prisustvo najvećih globalnih duhanskih kompanija, regionalnih lidera i domaćih proizvođača. Hstorijski promatrano, najveći tržišni udio su imali proizvođači u zemlji i okruženju. Globalne duhanske kompanije su ušle na domaće tržište privatizacijom postojećih ili izgradnjom novih kapaciteta za proizvodnju cigareta u susjednim zemljama. Postojeća politika oporezivanja cigareta je nastala kao rezultanta historijskog konteksta tj. prethodno važeće politike, potrebe za postepenim prilagođavanjem sa tada važećim normama na razini Europske unije, kao i projektiranog utjecaja na fiskalnu poziciju svih upravnih razina u BiH.



Grafikon 6.

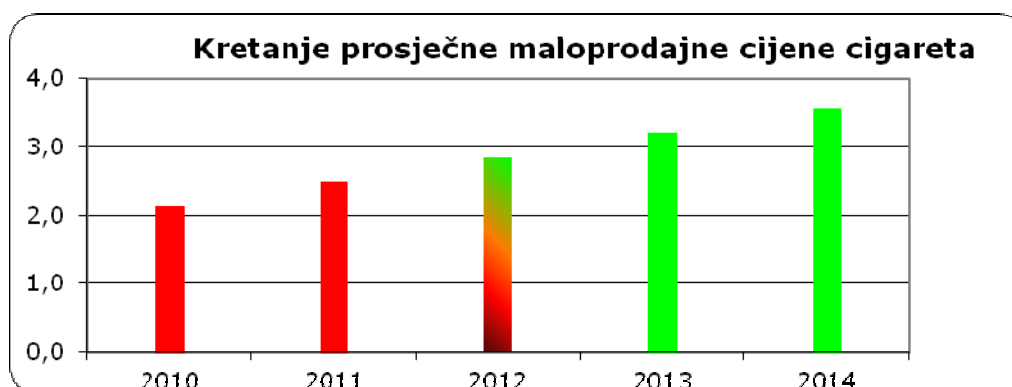
Utjecaj postojeće politike oporezivanja cigareta u smislu kompozicije i udjela pojedinih cjenovnih grupa cigareta na kvartalnoj razini za orazdoblje 2007 – 2012 godina je predstavljen na grafikonu 6. Prije stupanja na snagu novog Zakona o trošarinama može se primijetiti da je najzastupljenija cjenovna skupina cigareta bila od 1 KM do 2 KM, koju je slijedila cjenovna grupa do 1 KM. Protekom vremena, primjetno je da su cjenovne skupine sa višom maloprodajnom cijenom postajale sve značajnije, dok su one sa nižom maloprodajnom cijenom polako nestajale. Glavni razlog za ovu pojavu je svakako povećanje posebne (specifične) trošarinske obveze koju donosi Upravni odbor Uprave za neizravno oporezivanje BiH svake godine sa ciljem postepenog usklađivanja sa minimalnim standardima Evropske unije. Kao rezltat svega navedenog, udio cjenovne cjenovne cigareta preko 3 KM u 2012. godini iznosi oko 47%, dok je samo u prethodnoj godini ono iznosilo oko 15%. Isto tako, udio cjenovne cjenovne cigareta od 2 KM do 3 KM u 2012. godini iznosi oko 63% dok je u prethodnoj godini iznosilo 76%. Rezultanta svega navedenog je

<sup>4</sup> Ukupno tržište cigareta je palo za oko 15% od početka primjene novog Zakona o trošarinama BiH

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

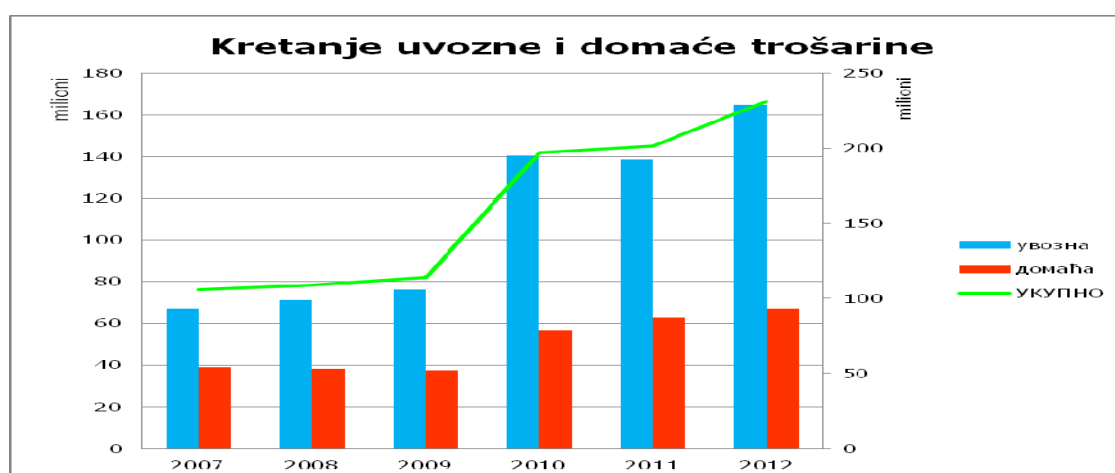
Sarajevo:Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

dovelo do skoro linearnog rasta prosječne ponderirane cijene cigareta na tržištu BiH što je i predstavljeno na grafikonu 7.



Grafikon 7.

Sve se to odrazilo i na kretanje prikupljene trošarinske obveze na cigarete tijekom promatranog razdoblja (grafikon 8.). Visina prikupljene trošarine na cigarete (uvozne i domaće) je računata za prva četiri mjeseca (siječanj - travanj) za razdoblje 2007. – 2012. godina.



Grafikon 8.

Do stupanja na snagu novog Zakona o trošarinama BiH, kretanje ukupne trošarine je bilježilo uzlazan trend po prosječnoj stopi od 3,5%. Istovremeno je primjetno da je domaća trošarina bilježila prosječan pad od 2% u istom razdoblju. Dramatična promjena je uslijedila u narednom promatranom razdoblju (2010. godina) jer je u međuvremenu posebna trošarinska obveza dva puta povećana (početkom srpnja 2009. godine i početkom siječnja 2010. godine). Tada je ukupno prikupljena trošarina na cigarete porasla za preko 73% (uvozna za oko 85%, a domaća za oko 50%). Do interesantne pojave je došlo u promatranom razdoblju tijekom 2011. godine kada je ukupno prikupljena trošarinska obveza porasla za svega 2%. Dva su značajna razloga za to; jedan je da je došlo do smanjenja potrošnje cigareta uzrokovanog povećanjem prosječne maloprodajne cijene cigareta u veoma kratkom razdoblju uz istodobno smanjenje realnog dohotka prosječnog potrošača, a drugi treba tražiti u činjenici da su porezni obveznici naglo promijenili dinamiku povlačenja trošarinskih markica (i posljedično dinamiku izmirivanja obveza po osnovu trošarine na cigarete) uzrokovanu derogacijom postojeće politike kada im se ukida ograničenje od tri mjeseca kada su bili obvezni da isprometuju cigarete sa markicama na kojima je tiskana 'stara' maloprodajna cijena. U svakom slučaju, prihodi od trošarina nastavljaju da rastu u 2012. godini, 15% u odnosu na istu razdoblje prethodne godine.

Banja Luka: Bana Lazarevića, 78 000 Banja Luka, Tel/fax: +387 51 335 350, E-mail: oma@uino.gov.ba

Sarajevo: Đoke Mazalića 5, 71 000 Sarajevo, Tel:+387 33 279 553, Fax:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

## Zaključak

Domaća pivarska industrija ne uspijeva da uhvati korak sa snažnom konkurencijom koju čine globalni tržišni učesnici. Razlozi su brojni, a manifestacija svega toga se jasno vidi na grafikonu 5 gdje je razlika između prikupljene trošarine na uvezeno pivo i trošarine na domaće pivo sve veća. Prethodno smo naglasili rastući značaj piva s dodacima, ali potrebno je reći i to da je taj tržišni segment skoro u potpunosti do sada bio pokriven iz uvoza.

Što se tiče tržišta cigareta, evidentno je da prihodi od trošarina na cigarete predstavljaju trenutno najpotentniji javni приход. To nije samo slučaj sa BiH<sup>5</sup>. Kao dobru stranu postojeće politike oporezivanja cigareta, porezni obveznici ističu predvidivost regulatornog okvira i postepeno usklađivanje sa tada važećim minimalnim standardima EU. U međuvremenu, minimalni standardi su izmjenjeni i danas izgledaju drugačije, zemlje u okruženju su i po nekoliko puta mijenjale propise koji uređuju ovu oblast, uočeno je da određeni elementi postojeće politike mogu biti zamijenjeni inoviranim rješenjima, profitabilnost duhanske industrije je u padu na tržištu BiH, što sve zajedno predstavlja motiv da se pažljivo razvijaju različite opcije kako bi se dao što kvalitetniji odgovor na novonastalu situaciju i anticipirana kretanja povezana sa ovom robom. Politika oporezivanja cigareta treba da bude izbalansirana iznutra i iznivelirana sa okruženjem kako bi se demotivirala nedozvoljena trgovina i nelegalna proizvodnja cigareta koja bi ozbiljno ugrozila poziciju kako države, tako i potrošača i duhanske industrije uopće.

## Diferencirano oprezivanje energenata u EU

(Autor: dr.sc. Dinka Antić)

### Uvod

Novim Zakon o trošarinama u BiH je uveden diferencirani pristup oporezivanju uporabe derivata u određenim sektorima. Svake godine u vrijeme proljetne sjetve postaje nanovo aktualna inicijativa za uvođenje oslobađanja plaćanja trošarine na dizel koji se koristi u poljoprivredi. Analiza implikacija ove inicijative trebala bi da uvaži sve aspekte, tehničke, fiskalne i pravne. S druge strane, potrebno je sagledati i pravni okvir Europske unije. Za EU važeća politika oporezivanja energenata nije primarno motivirana fiskalnim ciljevima. Dosadašnja primjena „Energetske smjernice“ iz 2003.g., i pored širokog spektra olakšica za različite sektore i uporabe energenata, nije se pokazala efikasnim instrumentom za ostvarenje društvenih, zdravstvenih i ekoloških ciljeva, koji prevazilaze nacionalne ili regionalne interese. Pred Parlamentom EU se nalazi prijedlog izmjena smjernice koji donosi:

- (i) novi koncept oporezivanja energenata u pravcu ostvarenja ciljeva Energetske strategije „20-20-20“, energetske efikasnosti, uštede energije, većeg korištenje bioenergenata i obnovljivih izvora energije,
- (ii) značajno povećanje minimalne trošarine na dizel od 25% u odnosu na sadašnju minimalnu trošarinu u EU, te
- (iii) značajne redukcije poreznih olakšica za većinu povlaštenih sektora, uključujući i poljoprivredu.

<sup>5</sup> Kao primjer se može navesti Hrvatska gdje su prihodi od trošarina na cigarete za prvi kvartal 2012. godine zabilježili porast od 18,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

## Energetska smjernica EU

„Energetska smjernica EU“, kojom se propisuju pravila oporezivanja energenata trošarinom na razini EU, na snazi je od 1.1.2004.g. Smjernicom se omogućava i diferencirani pristup oporezivanju energenata, u smislu nižih stopa, oslobođanja, povrata trošarine plaćene od strane energetske intenzivne kompanija, kao i za uporabu goriva koja manje zagađuju životni okoliš ili za goriva koja se dobijaju iz otpadnih sirovina i raznih biomasa. Time se postižu različiti ciljevi. Pored ciljeva zdravstvene politike i politike zaštite okoliša EU, stimulira se uporaba otpadnih materijala i sirovina za proizvodnju energije, kao i korištenje hidropotencijala i ostalih vidova energije (energije vjetrova, solarne, termalne, ..), dok se istodobno destimulira dalje iscrpljivanje fosilnih goriva i rudnih bogatstava, nalazišta prirodnog plina i dr.. Pored toga, svaki vid oslobođanja ili smanjenja poreznog tereta na energiju koju koriste energetske intenzivne kompanije u vrijeme energetske krize, i danas u vrijeme sveopće recesije, predstavlja značajan fiskalni stimulans za očuvanje ekonomskih aktivnosti i radnih mjesta, za jačanje konkurentnosti na svjetskom tržištu, i to ne samo kompanijama na koje se olakšica odnosi, već i svim drugim kompanijama i svim građanima.

Politiku diferenciranja stopa trošarina na energente u EU može se staviti u kontekst nacionalnih, regionalnih i globalnih ciljeva. Diferenciranim pristupom u sklopu **nacionalne politike** oporezivanja članice EU nastoje rješavati nacionalnu politiku redistribucije između građana i određenih sektora. Bez obzira na nacionalne politike članica u fokusu „Energetske smjernice“ nalaze se sljedeći ekonomski **ciljevi od interesa za cijelu Uniju**:

- ostvarenje konvergencije oporezivanja energenata;
- eliminacija porezne konkurencije između članica;
- ostvarenje ravnopravnog poreznog tretmana svih energenata na tržištu EU bez obzira na vrstu,
- uspostavljanje sustava poticaja za efikasno korištenje energenata;
- stimuliranje korištenje alternativnih izvora energije u cilju smanjenja ovisnosti EU od uvoza fosilnih goriva i plina.

Politika diferenciranja trošarina na energente na razini EU osigurava preferencijalni položaj i ustupke novim članicama u sklopu realizacije **politike proširenja EU**, kako bi se one na najbezbolniji način po ekonomski i socijalni sustav uključile u sustav oporezivanja EU. **Na globalnoj razini** diferenciranim pristupom se želi osnažiti konkurentna pozicija EU kompanija na svjetskom tržištu, ali i doprinijeti politici smanjenja globalnog zagrijavanja.

## Modaliteti diferencirane politike u EU

Imajući u vidu da fiskalna politika ne pripada zajedničkim politikama EU odlučivanje o fiskalnim aranžmanima u vezi implementacije pravnog okvira EU za oporezivanje energenata i električne energije koje izlaze izvan okvira minimalnih standarda utvrđenih smjernicom u načelu je u nadležnosti svake zemlje članice. Odredbama Smjernice članicama je dopušteno da uspostave različite minimalne visine oporezivanja sukladno uporabi energenata i električne energije. Energenati se koriste za poslovne (komercijalne) svrhe i neposlovne svrhe. Međutim, diferencirani pristup oporezivanju energenata trošarinom ne treba shvatiti kao segment autonomne porezne politike članica, već upravo suprotno – kao faktor konvergencije poreznih sustava članica EU u sklopu procesa tzv. pozitivne integracije neizravnih poreza na razini EU putem europskog prava. Diferencirano oporezivanje energenata trošarinom podrazumijeva primjenu diferenciranih nacionalnih stopa poreza na isti proizvod u određenim okolnostima ili stalnim uvjetima, ali uz poštovanje regulative na razini EU i pravila konkurencije na tržištu Unije.

U načelu postoje dva pristupa diferenciranju trošarina na energente u EU prema vrsti energenta i prema uporabi.

Preko ova dva pristupa, odobravanjem derogacija određenim članicama, kao i novim članicama pod određenim uvjetima, prelama se i regionalna politika i politika proširenja EU.

Diferenciran pristup oporezivanju energenata trošarinom s obzirom na vrstu goriva *de facto* predstavlja temelj Smjernice. U prethodnim desetljećima politika oporezivanja trošarinom se dovodila u kontekst fiskalnih ciljeva, tj. kako ubrati što više prihoda na trošarinske proizvode, koji se tretiraju luksuznim dobrima. Pored toga, politika oporezivanja energenata je slijedila i ciljeve politike transporta u EU. Kako su studije u to vrijeme pokazivale su da je pogon na dizel gorivo produktivniji nego pogon na benzin skala minimalnih stopa trošarina na energente u EU bila postavljena u korist dizel goriva. Diferencirane minimalne stope trošarine dovele su vremenom do promjene preferencija potrošača i strukture proizvodnje automobila. U međuvremenu izrađene su nove studije i *cost-benefit* analize uporabe različitih vrsta pogonskih goriva. Analize su pokazale da su štetne posljedice uporabe dizela po životni okoliš mnogo veće nego uštede na troškovima pogonske energije. Nakon što su analize pokazale da nema osnove za zaključak da dizel manje zagađuje okoliš od bezolovnog benzina u EU su postali aktualni procesi eliminiranja motornog (olovnog) benzina iz uporabe i eliminiranja porezne diskriminacije bezolovnog benzina i automobila na benzin. Štaviše, nova energetska smjernica predviđa drastično povećanje trošarine na dizel koja bi 2018.g. trebala biti za 14,8% veća od sadašnje trošarine na bezolovni benzin, odnosno za 25% veća od sadašnje trošarine na dizel. Poredeći sa politikom trošarina u BiH primjećuje se da BiH na liniji trendova u EU barem kad je u pitanju eliminacija motornog benzina iz uvoza i proizvodnje.

### **Modeli financiranja poreznih olakšica poljoprivredi u članicama EU**

Energetska smjernica omogućava različite modele za implementiranje diferencirane politike oporezivanja energenata. U skladu sa odredbama Smjernice zemlja članica može osloboditi plaćanja trošarine ili smanjiti visinu trošarinske obveze na nekoliko načina:

- (i) oslobađanjem ili primjenom sniženih stopa
- (ii) fiskalnim poticajima
- (iii) odobravanjem povrata plaćenog poreza, u cijelosti ili djelimično.

Primjena diferenciranog oporezivanja energenata u članicama je jako kompleksna. U pitanju je praksa 27 država, oporezuje se širok dijapazon energenata, za različite namjene i svrhe, pod različitim tehničkim i drugim uvjetima, za ostvarenje različitih ciljeva i dr.

Opredijelili smo se za analizu<sup>6</sup> prakse članica kod oporezivanja korištenja dizela i lož-ulja od strane poljoprivrednika obzirom da je takva analiza interesantna za Bosnu i Hercegovinu. Odredbama Zakona o trošarinama u BiH je već omogućen povrata trošarine na lož-ulje koji „fizičke osobe koriste za zagrijavanje stambenih i poslovnih objekata i objekata za poljoprivrednu proizvodnju (staklenici i plastenici)“, dok je već duže vrijeme u opticaju inicijativa za uvođenje „plavog dizela“ za poljoprivrednike.

#### *Lož-ulje*

Prema odredbama „Energetske smjernice“ stope trošarine na lož-ulje se diferenciraju u slučajevima kada se ono koristi za grijanje (poslovna i neposlovna uporaba), te u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu i uzgoju riba.

Samo tri članice (Belgija, Luksemburd, Poljska) odobravaju oslobađanje od trošarina na lož-ulje koje se koristi u poljoprivredi i sličnim djelatnostima. Švedska i Finska primjenjuje sniženu stopu

<sup>6</sup> Izvor podataka: Evropska komisija, stanje na dan 1.1.2012.

trošarine za uporabu lož-ulja u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu, uzgoju riba, a dvije članice olakšice pod određenim uvjetima:

- Francuska odobrava poljoprivrednicima povrat trošarine na lož-ulje u visini od 1,665 EUR/hl godišnje;
- Irska primjenjuje super sniženu stopu trošarine za uporabu lož-ulja u hortikulturi i uzgoju gljiva (cca 70% stope trošarine na lož-ulje za zagrijavanje).

### Dizel

Prema odredbama „Energetske smjernice“ kod oporezivanja dizela primjenjuju se oslobađanja, snižene stope ili sustav povrata i refundacija u slučaju da se dizel koristi: u industriji, u komercijalne svrhe (osim za poljoprivredu), za grijanje (poslovna i neposlovna uporaba), u poljoprivredi, hortikulturi, šumarstvu, uzgoju riba i za željeznice.

Većina članica EU omogućava diferencirano oporezivanje dizela u poljoprivredi i sličnim djelatnostima pod određenim uvjetima.

Samo pet članica ne predviđa nikakve oblike trošarinskih olakšica. Modaliteti diferenciranog oporezivanja na dan 1.1.2012. uključuju:

- nelimitirano oslobađanje (Belgija, Luksemburg);
- limitirano oslobađanje (Latvija, 100 l po hektaru; Litvanija prema utvrđenom normativu za određenu djelatnost i aktivnost u poljoprivredi);
- povrat:
  - 70% trošarine na dizel koji se koristi u poljoprivredi (Slovenija<sup>7</sup>)
  - razlike između standardne trošarine na dizel za pogon motora i snižene stope trošarine (Mađarska, Austrija, Rumunjska, Grčka)
  - u visini od 60% do 85% standardne trošarine (Češka)
- snižene stope (ostale članice);
- nultu stopu na biodizel (Španjolska, do 31.12.2012.).

### Porezni vs proračunski instrumenti

Za teoretičare javnih financija dilema između opcije davanja raznih poreznih olakšica (oslobađanja, snižene stope, povrat) i opcije izravnih ciljanih transfera korisnicima (poljoprivrednici, kućanstva, industrija) ne postoji. Zagovornici proračunskih instrumenata smatraju da diferenciranje poreza otvara prostor za poreznu evaziju. Porezna uprava gubi fokus aktivnosti, te, umjesto prema obveznicima koji donose većinu prihoda, svoje resurse i kapacitete preusmjerava na administriranje velikog broja zahtjeva za oslobađanje/povrat, zanemarujući svoje osnovne zadatke i kontrolu obveznika. Porezna uprava najčešće nema nadležnosti da kontrolira korisnike olakšica, koji uglavnom nisu obveznici, a i kad ima, nema kapaciteta niti vremena da kontrolira odobravanje prava na olakšice.

Poreznim olakšicama prihodi od trošarina i PDV-a su ugroženi po više osnova:

- naplata prihoda je manja zbog primjene oslobađanja, sniženih stopa ili povrata;
- istodobno se zbog gubljenja fokusa u kontroli smanjuje naplata prihoda od regularnih obveznika neizravnih poreza, i konačno,
- prihodi se smanjuju zbog porezne evazije, budući da često porezne olakšice ostvaruju i oni koji na to nemaju pravo.

Veza između koristi i izvora za financiranje olakšica nije izravna, niti je vidljiva. To je rezultat podijeljene nadležnosti između onih koji odobravaju porezne olakšice (ministarstva poljoprivrede,

<sup>7</sup> Snižena stopa trošarine na dizel u Sloveniji kada se koristi kao pogonsko gorivo u poljoprivredi iznosi 108,663 EUR/1000 l. Korisnicima se isplaćuje povrat trošarine u visini od 70% snižene stope.



industrije i sl.) i onih koji ih sprovode (porezna uprava), što dovodi do sveopće nezainteresiranosti za efikasno sprovođenje i ostvarenje ciljeva koji se žele postići. Budući da institucije koji odobravaju prava na olakšice nisu odgovorne za fiskalne efekte olakšica (koji se mogu izraziti u vidu gubitka prihoda ili preko iznosa povećanih povrata) službenici u vladinim agencijama nisu svjesni posljedica labavljenja kriterija prilikom odobravanja prava na olakšice po javne prihode i proračune vlade, pogotovo ako se dodjela prava vrši u lokalnim ili regionalnim agencijama.

Kod sustava izravnih transfera veza između koristi i izvora sredstava je vidljiva. Vladina agencija koja odobrava prava je odgovorna za davanje prava, ali i za trošenje sredstava koja su joj u proračunu dodijeljena za transfere (subvencije) korisnicima za tu namjenu, te je primorana da prati izvršavanje te proračunske stavke. Time se uspostavlja povratni utjecaj na dodjelu prava, budući da nekontrolirano davanje prava na olakšice i osobama koje ne mogu imati to pravo ili u obujmu koji ne odgovara stvarnim potrebama izravno ugrožava izvršenje transfera. Za razliku od davanja poreznih olakšica, čiji se efekti na javne prihode ne mogu držati pod kontrolom, primjena izravnih transfera omogućava izravnu kontrolu i naknadne korekcije u slučaju neočekivanih događaja, čime se povećava efikasnost trošenja sredstava poreznih obveznika. Iz navedenih razloga nije poželjno da porezne olakšice širokom krugu korisnika porezne olakšice širokom krugu korisnika uvode države, u kojima je stupanj korupcije visok, vladavina prava slaba, a fiskalna i svaka druga odgovornost državnih službenika i agencija za javna sredstva na niskoj razini.

## Konsolidirani izvještaji

(pripremila: Aleksandra Regoje)

### Tablica 1. (Konsolidirani izvještaj: BiH, entiteti, JR)

Preliminarni konsolidirani izvještaj uključuje:

- prihode od neizravnih poreza koje prikuplja Uprava za neizravno oporezivanje na Jedinostveni račun,
- transfere sa Jedinostvenog računa UNO,
- prihode i rashode proračuna institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode proračuna Federacije BiH,
- prihode i rashode proračuna Republike Srpske (Obuhvaćeni proračunski korisnici izvan sustava glavne knjige trezora Republike koji posjeduju vlastite bankovne račune. Među njima nalaze se i jedinice za implementaciju ino projekata koje su oformljene pri ministarstvima).

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UNO.

### Tablica 2.1-2.3 (Konsolidirani izvještaji: županije)

1. Konsolidirani izvještaj uključuje:

- Prihode i rashode proračuna županija
- Prihode i rashode proračuna pripadajućih općina

2. Neto financiranje se odnosi na razliku primljenih zajmova i njihove otplate



**Konsolidirani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti, 2012**

|  | I            | II           | III          | Ukupno         |
|--|--------------|--------------|--------------|----------------|
| <b>Ukupni prihodi</b>  | <b>418,2</b> | <b>402,4</b> | <b>533,6</b> | <b>1.354,2</b> |
| Porezi   | 382,4        | 357,6        | 455,6        | 1.195,6        |
| Izravni porezi   | 23,4         | 27,8         | 58,3         | 109,5          |
| Porezi na dohodak i dobit  | 22,8         | 27,1         | 57,3         | 107,2          |
| Porez na imovinu   | 0,6          | 0,7          | 1,0          | 2,3            |
| Neizravni porezi (neto)  | 358,8        | 329,8        | 397,1        | 1.085,7        |
| PDV  | 217,9        | 210,1        | 264,0        | 692,0          |
| Trošarine  | 105,9        | 85,2         | 91,1         | 282,2          |
| Putarina   | 21,2         | 19,0         | 20,6         | 60,7           |
| Carine   | 12,6         | 14,5         | 20,1         | 47,2           |
| Ostali neizravni porezi  | 1,2          | 1,0          | 1,3          | 3,6            |
| Ostali porezi  | 0,2          | 0,1          | 0,1          | 0,5            |
| Doprinosi za socijalno osiguranje  | 0,0          | 0,0          | 0,0          | 0,0            |
| Grantovi od stranih vlada i međunarodnih organizacija                        | 1,8          | 1,1          | 0,6          | 3,5            |
| Neporezni prihodi  | 33,8         | 43,2         | 77,7         | 154,7          |
| Transferi od ostalih proračunskih jedinica                                   | 0,2          | 0,5          | -0,3         | 0,4            |
| <b>Ukupni rashodi</b>  | <b>421,0</b> | <b>386,8</b> | <b>463,2</b> | <b>1.271,0</b> |
| Tekući rashodi   | 416,5        | 382,3        | 459,2        | 1.258,0        |
| Bruto plaće i naknade zaposlenih   | 130,4        | 131,5        | 131,8        | 393,7          |
| Izdaci za materijal i usluge   | 13,3         | 17,2         | 24,1         | 54,7           |
| Doznake na ime socijalne zaštite   | 51,5         | 52,7         | 64,7         | 168,9          |
| Izdaci za kamate   | 5,0          | 5,8          | 19,3         | 30,1           |
| Izdaci po osnovu kamata u inozemstvu   | 4,2          | 4,4          | 9,8          | 18,4           |
| Izdaci po osnovu kamata u zemlji   | 0,8          | 1,4          | 9,6          | 11,8           |
| Subvencije   | 2,2          | 2,4          | 3,9          | 8,5            |
| Donacije (nerezidentima)   | 0,0          | 0,0          | 0,0          | 0,0            |
| Transferi drugim proračunskim jedinicama                                     | 40,9         | 39,9         | 40,1         | 120,9          |
| Transferi sa JR (BD, županije, općine, fondovi, direkcije za ceste)          | 162,9        | 128,7        | 170,3        | 461,9          |
| Drugi rashodi  | 10,2         | 4,0          | 5,1          | 19,3           |
| Neto izdaci za nefinancijsku imovinu   | 4,6          | 4,5          | 4,0          | 13,1           |
| Izdaci za nefinancijsku imovinu  | 4,7          | 4,9          | 4,4          | 14,0           |
| Primici od nefinancijske imovine   | 0,1          | 0,4          | 0,4          | 0,9            |
|  |              |              |              |                |
| <b>Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)</b>           | <b>1,8</b>   | <b>20,1</b>  | <b>74,4</b>  | <b>96,2</b>    |
|  |              |              |              |                |
| <b>Neto pozajmljivanje/zaduživanje (ukupni prihodi minus ukupni rashodi)</b> | <b>-2,8</b>  | <b>15,6</b>  | <b>70,4</b>  | <b>83,2</b>    |
|  |              |              |              |                |
| <b>Neto financiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje</b>           | <b>2,8</b>   | <b>-15,6</b> | <b>-70,4</b> | <b>-83,2</b>   |

Tablica 1.

## Tuzlanska županija, I-XII 2011

|   | I          | II         | III        | IV         | V          | VI         | VII        | VIII       | IX         | X          | XI         | XII        | I-XII       |
|---|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|
| 1 Prihodi (11+12+13+14)                 | 29.258.403 | 29.427.329 | 33.234.339 | 33.653.860 | 33.557.536 | 35.421.343 | 38.103.461 | 36.925.312 | 39.221.986 | 34.942.918 | 33.812.501 | 50.959.404 | 428.518.392 |
| 11 Prihodi od poreza                    | 24.479.665 | 23.973.696 | 27.296.619 | 26.790.937 | 27.718.306 | 28.622.115 | 31.650.988 | 30.095.403 | 29.686.069 | 27.653.402 | 27.235.646 | 33.849.245 | 339.052.091 |
| Porezi na dohodak i dobit               | 3.394.266  | 4.928.576  | 5.449.426  | 6.336.022  | 4.518.173  | 5.340.623  | 5.286.853  | 4.547.362  | 4.493.897  | 4.582.575  | 4.782.795  | 6.492.734  | 60.153.303  |
| Porez na imovinu                        | 703.481    | 913.741    | 905.787    | 592.680    | 746.016    | 944.076    | 742.625    | 829.900    | 695.891    | 794.146    | 868.348    | 1.553.825  | 10.290.514  |
| Neizravni porezi                        | 20.378.786 | 18.124.720 | 20.939.333 | 19.859.699 | 22.448.706 | 22.335.374 | 25.618.984 | 24.715.449 | 24.483.874 | 22.271.960 | 21.575.792 | 25.777.881 | 268.530.558 |
| Ostali porezi                           | 3.132      | 6.658      | 2.074      | 2.537      | 5.411      | 2.041      | 2.527      | 2.692      | 12.408     | 4.721      | 8.710      | 24.805     | 77.716      |
| 12 Neporezni prihodi                    | 4.278.143  | 4.879.414  | 4.890.158  | 5.735.365  | 5.076.244  | 6.146.441  | 5.076.326  | 6.436.279  | 7.830.502  | 6.166.998  | 4.935.984  | 14.165.237 | 75.617.092  |
| 13 Grantovi                             | 500.294    | 574.220    | 1.047.267  | 1.127.558  | 761.450    | 648.231    | 1.372.647  | 385.120    | 1.688.815  | 1.120.988  | 1.622.673  | 2.928.929  | 13.778.191  |
| 14 Ostali prihodi                       | 300        | 0          | 294        | 0          | 1.536      | 4.556      | 3.500      | 8.510      | 16.600     | 1.530      | 18.198     | 15.994     | 71.018      |
| 2 Rashodi (21+22)                       | 25.999.484 | 30.124.011 | 29.751.298 | 32.497.689 | 33.120.561 | 34.452.334 | 31.030.423 | 32.888.877 | 32.868.032 | 37.489.207 | 39.067.136 | 50.173.076 | 409.462.129 |
| 21 Tekući izdaci                        | 26.130.634 | 30.232.692 | 29.895.562 | 32.609.503 | 33.252.303 | 34.588.216 | 31.159.606 | 33.017.553 | 32.996.154 | 37.039.568 | 39.082.131 | 50.215.577 | 410.219.499 |
| Bruto plaće i naknade                   | 20.028.756 | 20.674.695 | 20.801.843 | 20.716.484 | 20.665.931 | 20.361.721 | 19.072.922 | 20.415.490 | 20.337.000 | 22.530.099 | 20.542.686 | 20.521.032 | 246.668.660 |
| Izdaci za materijal i usluge            | 3.527.319  | 4.570.798  | 5.141.467  | 5.708.966  | 4.869.624  | 5.569.670  | 4.330.065  | 4.666.029  | 4.428.147  | 6.108.270  | 6.476.808  | 10.537.500 | 65.934.665  |
| Grantovi                                | 2.500.969  | 4.840.051  | 3.784.428  | 6.044.959  | 7.480.693  | 8.112.404  | 7.589.952  | 7.701.099  | 7.996.244  | 8.171.630  | 11.922.490 | 18.704.429 | 94.849.348  |
| Izdaci za kamate i ostale naknade       | 5.916      | 3.473      | 2.931      | 3.007      | 72.378     | 380.805    | 33.910     | 82.886     | 2.075      | 156.788    | 85.546     | 244.760    | 1.074.475   |
| Doznake nižim potrošačkim jedinicama    | 67.674     | 143.674    | 164.893    | 136.086    | 163.677    | 163.615    | 132.756    | 152.050    | 232.689    | 72.781     | 54.601     | 207.855    | 1.692.351   |
| 22 Neto pozajmljivanje                  | -131.150   | -108.681   | -144.264   | -111.814   | -131.742   | -135.881   | -129.183   | -128.677   | -128.122   | 449.639    | -14.995    | -42.501    | -757.370    |
| 3 Neto nabavka nefinancijskih sredstava | 599.373    | 364.432    | 1.234.046  | 1.310.442  | 1.094.140  | 2.101.062  | 1.495.537  | 2.663.956  | 1.378.873  | 3.704.645  | 2.015.617  | 4.987.142  | 22.949.266  |
| 4 Vladin suficit/deficit (1-2-3)        | 2.659.546  | -1.061.114 | 2.248.994  | -154.272   | -657.165   | -1.132.054 | 5.577.501  | 1.372.479  | 4.975.081  | -6.250.934 | -7.270.252 | -4.200.814 | -3.893.003  |
| 5 Neto financiranje                     | -403.015   | -225.938   | -224.359   | -133.498   | -469.539   | -2.374.148 | -164.885   | -59.342    | -64.427    | 2.829.402  | -26.089    | -2.698.372 | -4.014.210  |

Tablica 2.1.

## Zeničko-dobojska županija, I-XII 2011

|   | I          | II         | III        | IV         | V          | VI         | VII        | VIII       | IX         | X          | XI         | XII        | I-XII       |
|---|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|-------------|
| 1 Prihodi (11+12+13+14)                 | 24.847.604 | 22.801.928 | 25.887.529 | 24.722.475 | 28.926.164 | 29.471.555 | 30.264.227 | 29.162.167 | 31.280.478 | 29.053.572 | 28.185.529 | 33.285.628 | 337.888.857 |
| 11 Prihodi od poreza                    | 20.009.986 | 18.605.517 | 21.745.997 | 20.545.454 | 23.770.071 | 23.626.530 | 25.377.644 | 24.098.579 | 24.373.158 | 23.019.695 | 22.252.479 | 24.434.266 | 271.859.376 |
| Porezi na dohodak i dobit               | 2.436.628  | 2.697.545  | 3.788.572  | 3.582.439  | 4.490.411  | 3.687.819  | 3.376.334  | 3.249.351  | 3.200.697  | 3.440.116  | 3.181.832  | 4.021.855  | 41.153.598  |
| Porez na imovinu                        | 466.703    | 487.759    | 391.083    | 402.428    | 534.250    | 398.648    | 406.919    | 395.418    | 553.168    | 621.568    | 593.305    | 668.186    | 5.919.434   |
| Neizravni porezi                        | 17.103.788 | 15.418.125 | 17.564.086 | 16.557.453 | 18.738.484 | 19.536.154 | 21.592.637 | 20.450.943 | 20.610.706 | 18.955.719 | 18.474.621 | 19.749.831 | 224.752.549 |
| Ostali porezi                           | 2.866      | 2.089      | 2.256      | 3.133      | 6.926      | 3.909      | 1.754      | 2.867      | 8.587      | 2.292      | 2.721      | -5.605     | 33.795      |
| 12 Neporezni prihodi                    | 4.418.407  | 3.599.969  | 3.677.229  | 3.858.915  | 4.690.818  | 5.082.256  | 4.291.010  | 4.259.506  | 5.523.112  | 4.626.536  | 5.334.233  | 7.895.819  | 57.257.808  |
| 13 Grantovi                             | 403.173    | 596.443    | 464.302    | 315.775    | 465.276    | 762.768    | 590.574    | 788.082    | 1.230.792  | 1.407.341  | 598.817    | 964.581    | 8.587.924   |
| 14 Ostali prihodi                       | 16.038     | 0          | 0          | 2.331      | 0          | 0          | 5.000      | 16.000     | 153.417    | 0          | 0          | -9.038     | 183.748     |
| 2 Rashodi (21+22)                       | 20.812.372 | 24.958.408 | 26.169.895 | 25.780.747 | 24.963.224 | 28.392.399 | 23.297.274 | 27.103.336 | 29.791.624 | 26.363.917 | 29.574.701 | 37.326.440 | 324.534.338 |
| 21 Tekući izdaci                        | 20.812.372 | 24.958.408 | 26.169.895 | 25.780.747 | 24.963.224 | 28.392.399 | 23.297.274 | 27.103.336 | 29.791.624 | 26.363.917 | 29.574.701 | 37.326.440 | 324.534.338 |
| Bruto plaće i naknade                   | 13.686.538 | 14.242.263 | 15.053.495 | 14.892.157 | 15.053.948 | 15.600.263 | 13.704.793 | 17.327.612 | 15.228.847 | 14.801.646 | 15.166.101 | 15.642.765 | 180.400.427 |
| Izdaci za materijal i usluge            | 3.148.473  | 4.986.701  | 5.021.479  | 4.286.085  | 3.976.155  | 4.702.854  | 3.445.535  | 2.856.004  | 5.176.436  | 4.121.716  | 5.907.547  | 8.693.192  | 56.322.176  |
| Grantovi                                | 3.834.092  | 5.561.855  | 5.767.959  | 6.508.476  | 5.755.020  | 7.689.855  | 6.081.636  | 6.532.976  | 9.125.531  | 7.406.617  | 8.263.268  | 12.390.987 | 84.918.271  |
| Izdaci za kamate i ostale naknade       | 131.000    | 16.000     | 77.059     | 15.325     | 78.702     | 82.508     | 26.684     | 158.402    | 14.387     | 20.279     | 78.962     | 47.399     | 746.706     |
| Doznake nižim potrošačkim jedinicama    | 12.270     | 151.590    | 249.903    | 78.703     | 99.400     | 316.921    | 38.627     | 228.343    | 246.424    | 13.658     | 158.823    | 552.097    | 2.146.759   |
| 22 Neto pozajmljivanje                  | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          | 0           |
| 3 Neto nabavka nefinancijskih sredstava | 212.125    | 563.877    | 937.346    | 1.412.200  | 1.862.315  | 1.518.447  | 985.580    | 1.251.306  | 1.659.097  | 1.612.638  | 1.019.539  | 3.713.677  | 16.748.147  |
| 4 Vladin suficit/deficit (1-2-3)        | 3.823.106  | -2.720.357 | -1.219.713 | -2.470.471 | 2.100.625  | -439.291   | 5.981.374  | 807.524    | -170.242   | 1.077.017  | -2.408.711 | -7.754.488 | -3.393.628  |
| 5 Neto financiranje                     | -130.364   | -11.167    | 1.000.000  | -1.000     | 497.167    | -131.188   | -22.153    | -44.018    | -286.506   | -286.506   | -12.821    | 0          | 571.445     |

Tablica 2.2.